

NOTAT

Til: Alver kommune, Oppvekst v/Kristin Mo, leiar

Frå: Alversund Mållag, Meland Mållag og Radøy Mållag

Samanslåing av bokmåls- og nynorskgrupper – lovleg eller ikkje lovleg?

Opp gjennom åra har mållaga i Alver ved fleire høve vorte kjent med at gruppene på språkdelte klassesteg i barneskulen (årstrinna 1-7) vert slegne saman i det meste av undervisninga, kanskje òg medrekna norskundervisning.

Denne problemstillinga gjeld ikkje berre i Alver. Det er i dei språkdelte områda i utkanten av det nynorske kjerneområdet, den såkalla "randsona", at slike saker har dukka opp, kanskje særleg i Rogaland (Stavangerregionen). I kommunar som Alver vil det ofte vera slik at fleirtalsspråket på ein skule kan vera nynorsk, medan nynorskelevane likevel slit med vanlege mindretalsproblem på grunn av den generelt svakare situasjonen som nynorsk står i i samfunnet. Dermed er (delar av) Alver òg ei 'randson'.

Det har hendt at mållaga har vorte kontakta av foreldre som har funne språkdelingspraksisen uheldig, eller dei har spurt laget om praksisen i det heile er lovleg, eller dei har ønskt at mållaget skulle ta opp saka på deira vegner. Mållaga i Alver ønskjer å støtta nynorskforeldra, men meiner likevel at det er skuleetaten i Alver som er rett instans for slike spørsmål.

Argumentasjonen for samanslåing handlar sjeldan om økonomi (sparing) reint eksplisitt. Det vert ofte argumentert med ønsket om å skapa eit større sosialt miljø. Pedagogiske argument for samanslåing er det vanskeleg å få auga på, medan det først og fremst er dei pedagogiske argumenta som talar mot samanslåing. Utgangspunktet er opplæringslova:

§ 2-5. Bokmål og nynorsk i grunnskolen

Når minst ti elevar på eitt av årstrinna 1-7 i ein kommune ønskjer skriftleg opplæring på eit anna hovudmål enn det kommunen har vedteke, har dei rett til å tilhøre ei eiga elevgruppe. Retten gjeld så lenge det er minst seks elevar igjen i denne gruppa

Paragraf 2-5 (fjerde ledd) legg såleis sterke restriksjonar på høvet til å ha felles undervisning i elevgrupper der bokmåls- og nynorskelevar er blanda. Utdanningsdirektoratet gav ei tolking av paragrafen i 2005 etter at omgrepet 'klasse' var skifta ut med 'elevgruppe' (Rundskriv 11-05), og skriv m.a. dette (våre uthevingar):

Også tidligare når elevene med annet hovudmål hadde rett til egen klasse, var det åpent for at deler av undervisningen kunne organiseres på annan måte. Dette innebar at den særskilte målformklassen kunne slås sammen med andre klasser i deler av undervisningen der hensynet bak regelen om særskilt målformklasse ikke i samme grad gjorde seg gjeldende. *Praktisk-estetiske fag er gitt som eksempel på fag der dette kan være aktuelt. Det har ikke vært meningen å snevre inn muligheten til å organisere opplæringen i tilsvarende situasjoner.*

Norskopplæringen skjer i alle fag der elevene leser og skriver. Derfor er praktisk-estetiske fag fremhevet som eksempel på fag der grupper med ulike hovedmål kan blandes fordi det ikke bryter med formålet.

Ei (anke)sak frå Klepp kommune i 2012 vart endeleg avgjort av Utdanningsdirektoratet med grunnlag i Rundskriv 11-05, og det har ikkje vore gjort lovendringar seinare som svekkjer § 2-5. Opplæringslova vert no revidert, og i eitt år har Noreg hatt ei språklov. Språklova byggjer på eit langvarig utgreiingsarbeid der det har vore tverrpolitisk semje om ein grunnleggjande premiss: Omsynet til det minst brukte skriftspråket, nynorsk, skal vektleggjast særskilt. Det er såleis ingen grunn til å venta at språkdelingsprinsippet vert svekt i den nye opplæringslova. Dette vil i sin tur seia at avgjerda frå Utdanningsdirektoratet i saka frå Klepp i 2012 vil stå seg.

Mållaga i Alver ser slik på saka:

- Formålet med § 2-5 er å skapa eit trygt rom for utvikling av skriftspråkleg identitet og kompetanse hjå dei elevane som er i mindretal
- I kommunar som Alver vil opplæring i samanslegne grupper såleis ha negative følgjer både for nynorsk- og bokmåselevane.
- Fellesundervisning i norskfaget og i andre fag med stor vekt på skriftleg aktivitet, er i strid med opplæringslova.

Mange foreldre er opptekne av desse spørsmåla, og mållaga ønskjer å uttala seg så faktisk korrekt som råd. Me ber derfor om ei utgreiing frå Alver kommune om det me har teke opp i dette brevet.

8. mars 2023

Karin Monstad, Alversund Mållag

Haakon Aase, Meland Mållag

Geir Olav Repaal, Radøy Mållag